

**ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ**

П'ЯТА СЕСІЯ

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

Стенограма пленарного засідання

15 липня 2021 року

Київ 2021

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

П'ЯТА СЕСІЯ

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

*Стенограма пленарного засідання
15 липня 2021 року*

Редакційне управління
Головного управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ
Позачергове засідання
(Четвер, 15 липня 2021 року)

Заяви депутатських фракцій і груп:	
«Партія «За майбутнє», «Батьківщина»,	...5
«Слуга народу»	...6
Прийняття в першому читанні за основу проектів законів:	
«Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні»	...7
«Про державний екологічний контроль»	...14
Прийняття рішення про направлення на повторне перше читання проекту Закону «Про території Смарагдової мережі»	...19
Відхилення проекту Закону «Про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності»	...25
Прийняття в першому читанні за основу проектів законів:	
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо збереження лісів»	...31
«Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря»	...36
Внесення змін до:	
деяких законодавчих актів України щодо імплементації положень деяких міжнародних угод та директив ЄС у сфері охорони тваринного та рослинного світу	...40
деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за незаконне видобування корисних копалин	...41

деяких законодавчих актів України щодо деяких законодавчих актів України щодо об'єктів підвищеної небезпеки	...42
статті 16 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» щодо регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами»	...43
Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Фонд державного майна України» та інших законодавчих актів України щодо сприяння залученню інвестицій в процесі приватизації та оренди державного і комунального майна»	...43
Прийняття Закону «Про особливості надання електронних публічних послуг»	...48
Внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо спрямування коштів на ремонтно-реставраційні роботи пам'яток культурної спадщини»	...49
Оголошення заяв народних депутатів України щодо голосування	...54

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ПОЗАЧЕРГОВЕ ЗАСІДАННЯ

*Зал засідань Верховної Ради України
15 липня 2021 року, 16 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Прошу запросити народних депутатів до сесійного залу і підготуватися до реєстрації.

У зв'язку з вимогою Президента України та відповідно до частини восьмої статті 19 Регламенту Верховної Ради України сьогодні ми проводимо позачергове пленарне засідання Верховної Ради України. Вам надано перелік питань, які передбачені до розгляду на позачерговому засіданні.

Прошу народних депутатів підготуватися до реєстрації. Нагадаю, реєстрація відбувається шляхом натискання зеленої кнопки, першої зліва – кнопки «За».

Готові реєструватися? Прошу зареєструватися.

У сесійному залі зареєструвалися 190 народних депутатів України.

Шановні колеги, до президії надійшла заява з вимогою оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Стріхарський? Ні, виходьте, виступайте.

Шановні колеги, до президії надійшла заява з вимогою оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Сергій Ярославович Рудик.

РУДИК С.Я., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець).* Шановні українці! Депутатська група «Партія «За майбутнє» і фракція «Батьківщина» попросили надати 3 хвилини для того, щоб нагадати тему, яка була дуже гарячою вчора – це те, що відбувалося під стінами Верховної Ради.

Сюди прийшла велика кількість людей, які віддали державі дуже багато: найкращі роки свого життя, хтось здоров'я, хтось просто напружений період свого трудового стажу. Вони просили, щоб Верховна Рада України внесла зміни до чинного закону, який у сотень тисяч ветеранів Збройних Сил України, Державної прикордонної служби України, Міністерства внутрішніх справ України, розвідки та інших силових структур забрав право на законну пенсію. Це право у них забрала Верховна Рада минулого скликання, коли в 2016 році дала Кабінету Міністрів України можливість у ручному режимі визначати хто і яку пенсію отримуватиме, безвідносно до того в яких умовах працювали ці люди.

Шановні колеги, нагадаю вам, що ці люди служили не владі, а українському народу.

У грудні минулого року наш парламент проголосував у першому читанні за закон, який треба було всього-на-всього поставити на голосування для направлення на повторне друге читання і проголосувати за основу. Він повертає нарахування пенсій для всіх пенсіонерів силових структур, так як це мало б бути відповідно до закону, а не «по поняттям». Я вам поясню, що в результаті сталося. Люди, які зараз виходять на пенсію, отримують в середньому втричі більше пенсійного забезпечення ніж ті, що вийшли на пенсію до 2016 року. А ті, що служили до 2016 року, чим не підходять? У них руки чи ноги не з того місця ростуть?

Ми як народні депутати могли б це дуже просто вирішити. Спочатку вийшовши до людей, зустрівшись з ними, послухавши їх. Вони пояснили б свою позицію. Там не було нічого такого, що завадило б з цими людьми говорити і домовитися про конструктив. Натомість вони отримали сльозогінний газ від тих людей, які сьогодні думають, що вічно працюватимуть у Національній поліції України й ніколи не стануть пенсіонерами. Про це вчора з цієї парламентської трибуни говорив мій колега Михайло Цимбалюк. Проте, мало говорити, нам потрібно проголосувати в другому читанні цей законопроект. Це дуже просто зробити – треба провести позачергову сесію. Щодо цього ми сьогодні з Антоном Поляковим і Михайлом Цимбалюком подали звернення через СЕДО до Голови Верховної Ради. Хочете, щоб це було 23 серпня під час саміту «Кримська платформа» – нехай це буде тоді, не хочете 23 серпня – нехай це буде на першому засіданні шостої сесії у вересні. Немає принципового значення коли, але це треба зробити, раз і назавжди сказати: у нас немає людей другого сорту, тих які отримують кращу пенсію і гіршу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, до президії надійшла заява з вимогою оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Чорноморов Артем Олегович.

ЧОРНОМОРОВ А.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 131, Миколаївська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, пане Голово. Шановний народе України! Шановні народні депутати! Пане Лещенко і Прем'єр-міністре, зараз з трибуни Верховної Ради до вас звертаються члени аграрного комітету, саме того комітету, який розробив аграрну реформу, якою ви зараз пишаєтеся на всіх форумах (*Оплески*), саме той закон, який надав можливість українському народу розпоряджатися землею, і саме той закон, який передав землю громадам.

Скажіть, будь ласка, а що зробили ви, окрім того, що просто декларуєте ці заслуги? Я дам відповідь на це запитання від імені всього аграрного комітету. 28 грудня 2020 року Кабінет Міністрів України відмінив рішення про реорганізацію Міністерства аграрної політики та продовольства України, при цьому уряд

й досі не здійснив заходів щодо повернення повного функціоналу Мінагрополітики, а саме: повернення всіх ЦОВВ і державних підприємств, які в даному випадку є інструментом реалізації відповідної політики, що в свою чергу унеможливило забезпечення профільним міністерством своїх функцій в повному обсязі. Більше того, чинне положення щодо Мінагрополітики передбачає міністерству забезпечення формування та реалізацію державної аграрної політики, зокрема, у сфері сільського господарства щодо питань безпеки харчових продуктів. Аналіз повноважень Держспоживслужби засвідчує, що повноваження в більшості – 80 відсотків – відносяться до сфери компетенції Мінагрополітики. Де зараз знаходиться Держспоживслужба? У Мінекономіки, у відомстві, яке не має функцій для того, щоб координувати дане відомство.

Водночас, народні депутати, сьогодні, на позачерговому засіданні, вам буде представлено законопроект № 3091, який забиває останній «ржавий цвях» в «домовину» рибного господарства, а саме: забирає функції координації рибного господарства в їх господарській діяльності. 10 років ніхто не чіпав закон про рибне господарство, а зараз ви його просто руйнуєте і розриваєте.

А ще хотілося б звернутися до пана Абрамовського та до його вірного підданого Хорева. Можливо, нас, членів аграрного комітету, мало, але ми в «тельняшках». Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, переходимо до розгляду питань порядку денного. Шановні колеги, немає з мотивів під час виступу? Це не з процедури, шановні колеги. Прошу повертатися до розгляду питань порядку денного.

Шановні колеги, на ваш розгляд пропонується проект Закону «Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні» ([№ 5463](#)). Пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 217.

Рішення прийнято.

До слова запрошується народний депутат України Крячко Михайло Валерійович.

Шановні колеги, поки йде розгляд питання, прошу уповноважених представників депутатських фракцій та груп підійти на 1 хвилину до трибуни.

КРЯЧКО М.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Вашій увазі пропонується проект Закону «Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні» ([№ 5463](#)). Даним законопроектом передбачається

запровадження електронної реєстрації місця проживання, скасування штампу про прописку в паспорті громадянина України, закріплення ведення реєстрів територіальних громад у електронній формі та їх інтеграція з інформаційною системою Державної міграційної служби України, ліквідація прив'язки звернення за пенсією від місця проживання. Для досягнення мети, законопроектом запроваджуються норми щодо декларування місця проживання дорослого і дитини онлайн за допомогою єдиного державного веб-порталу електронних послуг «Дія». Замість відвідування трьох установ, що займає від трьох до 30 днів, буде 10 хвилин на заповнення заяви і одна доба на її опрацювання. Після прийняття закону всі дані про зареєстроване місце проживання громадян стануть перевіреними та коректними. Саме завдяки цим нормам реєстрація місця проживання онлайн без відвідування будь-якого органу стане можливою для всіх.

Прошу підтримати. Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці України Устіновій Олександрі Юріївні, авторці альтернативного законопроекту.

УСТІНОВА О.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги, зараз ви голосуватимете за дуже важливий законопроект, який фактично про реєстрацію, відміну старих прописок, щодо яких ми всі говорили. У чому полягає відмінність основного законопроекту від мого, альтернативного? Альтернативний законопроект насправді запроваджує не прописку і подання ста стосів документів, а реального декларування місця, де проживає людина. Тому що зараз для того, щоб мати можливість сказати, що людина, наприклад, живе в Києві за таким-то місцем проживання, хоча прописана в Дніпрі, Вінниці чи іншому місті, потрібно надати документи, згоду власника квартири, який вам дозволить сказати, що ви в нього живете. Законопроект, який я пропоную, насправді вже працює для півтора мільйона переселенців. Згідно з ним вам не потрібно надавати купу документів і дозвіл власника на те, що ви проживаєте в квартирі. Ви просто подаєте документи, які підтверджують, що ви проживаєте за цією адресою. Якщо людина не підтверджує, може протягом доби надіслати інформацію і спростувати її. Але ви можете спокійно задекларувати своє місце проживання. На сьогодні 7 мільйонів людей фактично є переселенцями, які не живуть за тією адресою, за якою зареєстровані. Зараз нас усіх лякають, що люди почнуть реєструватися, надавати інформацію, що вони живуть, де хочуть. Я вам відкрию страшну таємницю: у нас зараз за будь-якою адресою, навіть у вашій квартирі, можна зареєструвати будь-яку фірму, тобто юридичну особу. Ви багато бачили у себе прописаних фірм?

Цієї проблеми не існує. Також цієї проблеми не існуватиме, якщо людям дозволити просто декларувати своє місце проживання. Це значно спростить їм життя. На жаль, в основному законопроекті ця норма не міститься. Основний законопроект просто переводить це в так звану електронну дію, але не дає можливості людині декларувати її місце проживання. Людині потрібно надавати згоду, людині потрібно буде далі надавати документи...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається голові Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин Лубінцю Дмитру Валерійовичу.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (одномандатний виборчий округ № 60, Донецька область, самовисуванець). Шановна президіє! Шановні народні депутати! Шановні громадяни України! Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях, Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин на своєму засіданні 16 червня розглянув проект Закону «Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні» (№5463) та альтернативний законопроект [№ 5463-1](#), які подані народними депутатами України.

Насамперед хочу зазначити різницю між двома законопроектами. Основний законопроект дозволяє зробити найбільш витребувану послугу, а саме, послугу реєстрації повністю в електронному вигляді, в тому числі через додаток «Дія». Але основний законопроект, дійсно, передбачає, що власник житла надає свій дозвіл на те, щоб у нього була прописана людина. Ми вважаємо, це абсолютно логічним. У альтернативному законопроекті, дійсно, не передбачається надання такого дозволу, тому саме альтернативний законопроект підтримується Державною міграційною службою України, кількома комітетами Верховної Ради України. Пенсійний фонд України не підтримує обидва законопроекти. Наше рішення – підтримати основний законопроект, за результатами розгляду в першому читанні прийняти його за основу, а альтернативний законопроект повернути суб'єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання. Тому, шановні народні депутати, просимо підтримати рішення комітету і проголосувати за основний законопроект № 5463.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, є необхідність в обговоренні законопроекту чи можемо переходити до голосування? Є необхідність. Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Народна депутатка Зінкевич Яна Вадимівна, фракція політичної партії «Європейська солідарність». Будь ласка.

ЗІНКЕВИЧ Я.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Ірині Геращенко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ірина Володимирівна Геращенко. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Дякую. Шановні колеги, це той рідкісний випадок, коли Верховна Рада України обговорює надзвичайно важливі питання прав людини на отримання освіти, адміністративних послуг, медичних послуг. Я разом з колегами, власне, є співавтором альтернативного законопроекту. Ми просимо підтримати саме цей варіант законопроекту, тому що вивчали досвід європейських країн, де, дійсно, немає пострадянської системи реєстрації і діє принцип повідомлення: громадянин повідомляє державу де він проживає й отримує в повному обсязі ті самі послуги, які сьогодні можна в Україні отримати лише за системою прописки. На нашу думку, це, дійсно, дуже важлива норма, враховуючи 1,5 мільйона переселенців, які є на сьогодні в Україні внаслідок російської окупації. Водночас нашим законопроектом передбачається система охорони власників квартир, наприклад, від недоброчесних людей, які знімають квартиру, щоб не було зловживань, а також спрощену процедуру реєстрації, яка базується на повідомленні та механізмі захисту прав власників житла. Це дуже важливий законопроект, який наближає Україну до цивілізованих країн, тому що реєстрація залишається пострадянською системою. Ми просимо колег підтримати цей законопроект в першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прекрасно, Ірино Володимирівно. Дякую вам за позитивний виступ.

Слово надається Рудик Кірі Олександрівні, фракція політичної партії «Голос».

РУДИК К.О., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Олександрі Устіновій.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народна депутатка Олександра Устінова. Будь ласка.

УСТІНОВА О.Ю. Шановні колеги, ще раз хочу зазначити, що зараз велика кількість людей (близько 7 мільйонів), які потребують нормального формату реєстрації, дивляться за цим голосуванням. На сьогодні люди не мають змоги відправити дітей до школи, до дитячого садка, тому що вони фактично незаконно живуть за своїм місцем проживання (так вважає наша держава). Вони мають проживати і відправляти дітей у відповідні заклади за місцем прописки.

Альтернативним законопроектом пропонується надавати повідомлення до Державної міграційної служби України про те, що людина, дійсно, живе за тією адресою, за якою проживає. Не слухайте, будь ласка, ті лякливі речі, які зараз нам намагаються розказати про те, що не можна буде продати квартири, бо там дитина проживатиме. Ми говоримо не про прописку, а про реєстрацію. 1,5 мільйона переселенців вже так живуть. На останніх місцевих виборах ви бачили, як ця система працювала: люди могли голосувати лише за повідомленням, у якому було вказано місце їхнього проживання, за яким вони реально проживають іноді роками. Тому я дуже вас прошу підтримати альтернативний законопроект. Це те, про що обіцяв Президент, коли говорив, що ми змінимо систему реєстрації в Україні. Коли буде так, як в європейських країнах, де людина повідомляє державу де вона живе, і має право користуватися послугами за місцем проживання, а не за місцем реєстрації. Якщо ви підтримаєте основний законопроект, то це буде фейк і популізм, а далі потрібно буде бігати і шукати велику кількість документів, дозволи власників на те, щоб фактично мати можливість від держави отримувати ті послуги за місцем проживання, які зараз людям недоступні. Це надзвичайно важливий законопроект, тому що люди зараз обмежені і не можуть користуватися послугами держави. Прошу вас підтримати альтернативний законопроект.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату Приходьку Борису Вікторовичу.

Пані Лариса Білозір. Будь ласка.

БІЛОЗІР Л.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, самовисуванець). Шановні колеги! Шановні українці! Депутатська група «Довіра», виборчий округ № 15. Насправді цей законопроект, дійсно, не про

декларативну модель реєстрації проживання. Він начебто спрямований на впровадження декларування місця проживання, але, по суті, не впроваджує цієї моделі, просто вводиться новий термін «декларування». Водночас механізм такий самий, як і був: треба надати документи, які підтверджують право власності, користування житлом, і наперед отримати згоду власника. Тому просто незрозуміло для чого розроблено такий великий законопроект з новою термінологією, з двома паралельними механізмами і декларування, і реєстрації для окремих видів житла. Для онлайн-реєстрації, мабуть, було б доцільно внести точкові зміни до чинного Закону «Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні».

Загалом тут важко щось впевнено порадити, але насправді, мабуть, ми в парламенті вноситимемо зміни до цього законопроекту і доопрацюватимемо його. У цьому законопроекті небагато шкоди, він потрібний, але його, дійсно, надалі варто доопрацювати. Нова термінологія може сприяти усвідомленню цієї сфери і в перспективі стати поштовхом для реальної реформи прописки та переходу на декларативну модель, коли суспільство до цього дозріє.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народному депутату України Крульку Івану Івановичу, фракція «Батьківщина».

Соболев Сергій Владиславович. Будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Шановні колеги, фракція «Батьківщина» уважно розглянула цей законопроект. Я звертаюся до авторів законопроекту і до Кабінету Міністрів України із таким. 70 відсотків громадян, які змінюють місце реєстрації – це військовозобов'язані. Якщо ви цього не знаєте і не проходили цієї процедури, в електронному вигляді нічого не зможете зробити. Якщо військовозобов'язані відносяться до рядового складу, вони зобов'язані з'явитися у військкомат і три прийомні дні вистояти багатокілометрову чергу для того, щоб зареєструватися і вказати нову адресу реєстрації. Лише після цього їм нададуть дозвіл, а далі вони зможуть зареєструватися за місцем нового проживання. Це стосується переселенців і тих, хто змінює місце реєстрації. Якщо військовозобов'язані відносяться до офіцерського складу, трохи легше – у черзі доведеться вистояти приблизно 1 годину.

Тому, вирішення цього питання – це розв'язання тих проблем, які у своїх виступах порушували наші колеги. Це є ключовим. Чоловіки та жінки, які є військовозобов'язаними (70 відсотків), не зможуть скористатися електронною послугою. Тому, без вирішення цього питання неможливе подальше функціонування будь-яких змін. Насамперед вирішіть це питання, а далі вирішуйте питання

реєстрації, кого б це не стосувалося: чи то переселенців, чи то внутрішньо переміщених осіб, чи громадян, які просто змінюють місце реєстрації.

Цей законопроект недолугий, його треба доопрацювати. Для того, щоб він почав працювати, треба одразу подати ці пропозиції.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, хто ще бажає виступити? Якщо немає бажаних виступити, далі ми переходитимемо до голосування. Прошу запросити народних депутатів до сесійного залу.

Дмитро Валерійович Лубінець. Будь ласка.

ЛУБІНЕЦЬ Д.В. Колеги, я ще раз звертаюся до вас. Пані Олександро, при всій повазі до вас, маю зауважити, що згідно із основним законопроектом існуюча процедура відбувається в електронному вигляді, тому не треба казати, що основний законопроект знову вимагає тисячі паперів. Цього немає. Є процедура, яка відбувається в електронному вигляді. Все. Єдина різниця між основним і альтернативним законопроектами полягає у тому, що ми вимагаємо такий самий електронний дозвіл від власника житла, а ви його не вимагаєте. Але потім, коли в приміщення поприписують будь-кого, сам власник повинен буде змінювати це.

Я хочу звернутися до колег із фракції «Батьківщина» із таким. До другого читання ми доопрацюємо законопроект. Процедура взяття військовозобов'язаних на військовий облік теж має відбуватися в електронному вигляді, адже люди не повинні стояти в чергах. Тому просимо підтримати основний законопроект.

Дякую (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перепрошую, я не чув. Наскільки в негативному сенсі вони вас назвали. А що ви сказали?

Шановні друзі, якщо можна, давайте переходити до голосування (*Шум у залі*). Колеги! Перепрошую, я відволікся.

Прошу приготуватися до голосування (*Шум у залі*). Секунду! Говорять, що прізвища не було. Я перепрошую.

Шановні колеги, приготуйтеся до голосування (*Шум у залі*). Цього немає в рішенні комітету.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Давайте не маніпулювати.

Якщо з трибуни Верховної Ради України не озвучено рішення комітету щодо статті 116, ми не можемо поставити на голосування законопроект. Сергію Владиславовичу, ви це добре знаєте, давайте тут колегам не розповідати.

Це неможливо. Тоді нехай комітет приймає рішення. Правильно... (Шум у залі). Ні! Всі виступили. Від фракції «Голос» виступили. Яка репліка? Я не чув. Називали? Ні.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про реалізацію публічних електронних послуг з реєстрації та декларування місця проживання в Україні» ([№ 5463](#)) за основу. Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

Наступне питання порядку денного – це проект Закону «Про державний екологічний контроль» ([№ 3091](#)). Повторне перше читання.

Ставлю на голосування пропозицію про розгляд питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 238.

Рішення прийнято.

До слова запрошується народний депутат України Маріковський Олександр Валерійович.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Шановний головуєчий! Сьогодні ми розглядаємо один із найпріоритетніших законопроектів екологічного комітету. Станом на 2021 рік ми знаємо, що наше законодавство у сфері екологічного контролю не переглядалося вже 30 років. Кожен з нас знає про проблеми забруднення атмосферного повітря підприємствами, про стічні води у наших річках та водоймах, про незаконні сміттєзвалища, підпали екосистем, браконьєрство та сотні інших питань, пов'язаних з природою і екологією. Але ні зараз, ні 5, ні 10, ні 15 років тому ці проблеми не розв'язувалися. Причиною тому є неефективний державний екологічний контроль. Цьому органу належать такі повноваження і така відповідальність підприємств, згідно з якими, в принципі, не можна вирішити екологічні питання. Тому, в комітеті ми розробили законопроект № 3091 для того, щоб створити ефективний орган екологічного контролю, ліквідувати попередню природоохоронну інспекцію і створити нову, з новими конкурентними заробітними платами, з повною процедурою звітності і реєстрації кожного кроку в електронній системі «Екологічний інспектор». Також екологічний інспектор носитиме на собі відеокамеру фіксації і постійно фіксуватиме.

Давайте зробимо те, що не зробили за 30 років, і приймемо цей законопроект.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається голові Комітету з питань екологічної політики та природокористування Бондаренку Олегу Володимировичу.

БОНДАРЕНКО О.В., голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, я хотів би ще раз нагадати вам, що сьогодні ми розглядаємо доопрацьований проект Закону «Про державний екологічний контроль». Цей законопроект уможливає створення за своєю суттю, завданнями та функціями принципово нового органу державного екологічного контролю, а також унормування нових інструментів здійснення державного екологічного контролю, забезпечення чіткого розподілу повноважень і ресурсів органів державного контролю.

Шановні колеги, я як голова Комітету з питань екологічної політики та природокористування хотів би подякувати народним депутатам та комітетам Верховної Ради з питань антикорупційної політики, з питань аграрної та земельної політики, з питань транспорту та інфраструктури за ту професійну допомогу, яка була надана нашому комітету під час доопрацювання на повторне перше читання проекту Закону «Про державний екологічний контроль». Ці комітети надали свої зауваження, які були враховані. Про це свідчить висновок, який зараз розміщений на сайті Верховної Ради. Наш комітет вважає за доцільне врахувати зауваження і пропозиції народних депутатів, членів комітету, які будуть внесені до порівняльної таблиці під час підготовки законопроекту до другого читання.

Шановні колеги, Комітет з питань екологічної політики та природокористування пропонує Верховній Раді прийняти проект Закону «Про державний екологічний контроль» за основу. Дуже прошу підтримати його.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олегу Володимировичу.

Шановні колеги, чи є необхідність в обговоренні цього законопроекту? Є. Прошу записатися на виступи від депутатських фракцій та груп: два – за, два – проти.

Слово надається народному депутату України Железняку Ярославу Івановичу, фракція політичної партії «Голос». Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Ніхто так

чудово не розповість про цей законопроект, як Леся Василенко. Прошу передати їй слово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ми чекаємо на прекрасну чарівну доповідь від пані Лесі Василенко. Будь ласка.

ВАСИЛЕНКО Л.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Дякую. Шановні колеги, наступні кілька годин ми нарешті присвятимо розгляду екологічних законопроектів. Хочу зауважити таке: скільки б ми екологічних законів не приймали в цьому залі, врешті-решт усе залежатиме від здатності держави контролювати їх виконання. На сьогодні така здатність об'єктивно відсутня. Ми маємо ситуацію, за якої, наприклад, на Понінківській картонно-паперовій фабриці забір проб води у місці безпосереднього скиду в річку Хомора інспектори можуть взяти лише тоді, коли це вигідно керівництву цієї фабрики, а не тоді, коли фактично відбуваються найбільші скиди відходів у річку. Є ситуації за яких не здійснюються належні перевірки і реагування на незаконні рубки деревини, як це відбувається в лісах Шосткинської та Кролевецької громад Сумської області, в тому числі тому, що інспекторів залякують банальними погрозами. За таких обставин довести вину порушників неможливо, сотні подібних кейсів навіть не доходять до судів. Задля того, щоб ця ситуація змінилася, потрібен якісно новий підхід для здійснення контролю за дотриманням екологічного законодавства. Це пропонується доопрацьованою версією законопроекту № 3091. Це вже третя версія, проте в тексті проекту закону досі є речі, які потребують доопрацювань: мають бути встановлені запобіжники для можливих зловживань новими повноваженнями з боку інспекторів; обмежена роль екоінспекцій під час здійсненні перевірок суден, особливо торгових суден, які нічого спільного не мають з екологією чи природними ресурсами; уточнені положення щодо порядку проведення перевірок (документів, які можуть запитувати інспектори) та порядку накладання штрафів на підприємства.

Усі ці та інші необхідні уточнення сьогодні зафіксовані у висновку екологічного комітету як такі, що будуть внесені під час доопрацювання законопроекту до другого читання. Зважаючи на готовність роботи над помилками, фракція «Голос» може підтримати законопроект у першому читанні, а також наголошує на необхідності нашого спільного ретельного доопрацювання цього законопроекту до другого читання.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Люботі Дмитру Валерійовичу, фракція «Слуга народу».

ЛЮБОТА Д.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (одномандатний виборчий округ № 177, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Маріковському.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Маріковський. Будь ласка.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Шановні колеги, сьогодні мені доводиться вдруге стояти перед вами з проханням. Законопроект № 3091 підтримано європейськими парламентаріями, надійшло відповідне звернення до пана Разумкова і до нашого комітету. Цей законопроект уже доопрацьований. До нього внесені відповідні зміни, які дозволили йому отримати висновок антикорупційного комітету про те, що він не містить корупційний ризиків. Адвокація цього законопроекту проходила досить ефективно, обговорення відбувалося в публічному полі. На даному етапі ми змогли до першого читання врахувати максимальну кількість зауважень. Звісно, до законопроекту потрібно внести зауваження колег парламентаріїв. Ми можемо вам гарантувати, що активно співпрацюватимемо, врахуємо всі зауваження, внесемо поправки до законопроекту, і приймемо відповідні рішення, щоб країна все-таки отримала якісний орган екологічного контролю, а наші діти змогли залишитися жити в Україні, бо у них буде право на чисте та безпечне довкілля.

Прошу підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народній депутатці України Софії Федині.

Княжицький Микола Леонідович. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Чесно кажучи, колеги, найбільше набридла спекуляція дітьми, здоров'ям і природою. Ну, яка природа, про що ви говорите? Запрошуйте європейських парламентаріїв, проведемо круглий стіл і пояснимо їм. Вони агітують голосувати за те, про що не читали. Ви знаєте, про що цей законопроект? Позапланові перевірки можуть розпочатися в будь-який час, за відсутності об'єктивних підстав. Якщо всі позапланові перевірки, без виключення, можуть проводитися лише в разі попередньо встановлених об'єктивних підстав для цього, то цим законопроектом пропонується проводити їх лише на підставі звернення будь-якої особи, незалежно від того, обґрунтовано це чи ні. Перевірки можуть проводитися в будь-який час: вночі, в неробочі дні. Від самого початку перевірки керівник підприємства має з'явитися упродовж чотирьох годин. Хвороба, відпустка, перебування за кордоном – це не виправдання. Під час перевірок інспектори мають право безперешкодного доступу до будь-яких приміщень,

навіть до ваших житлових приміщень. Таких прав не мають навіть слідчі та поліція під час проведення обшуків.

Про що ми говоримо? Хочете захищати екологію, давайте не імітувати захист екології, а робити якісні і сильні закони. З трьох законів, щодо яких зараз на нас тиснуть, щоб ми їх голосували, обзиваючи останніми словами, ми підтримаємо в першому читанні законопроект щодо території Смарагдової мережі, решта, про незрозумілі теми, повноваження, ми не підтримуватимемо, бо це не про екологію. Ви прикриваєте вашу власну нефаховість, відробляєте незаконно отримані з грантів гроші для того, щоб прозвітувати про закони, які ніколи не працюватимуть. Ми утримаємося.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народному депутату України Полякову Антону Едуардовичу, депутатська група «Партія «За майбутнє».

ПОЛЯКОВ А.Е., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (одномандатний виборчий округ № 206, Чернігівська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Анні Скороход.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скороход Анна Костянтинівна. Будь ласка.

СКОРОХОД А.К., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 93, Київська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, я неодноразово на власному досвіді у своєму виборчому окрузі стикалася з тим, що Держекоінспекція не може провести навіть планові перевірки, тому що на підприємства їх не допускають. А штраф за це настільки мізерний, що всім просто начхати. Тому можна хоч тисячі планових перевірок ставити, але в Держекоінспекції немає на них допуску.

Ми маємо ситуації, за яких в селі пропадає вода через те, що хтось незаконно повиривав собі озерця і ніхто нічого не може зробити, або коли люди у Богуславі задихаються від того, що фабрика «Темп» працює, не використовуючи жодних очисних споруд. Виникає питання: чи варто посилювати можливості Держекоінспекції? Безперечно, так. Тому що на сьогодні ми взагалі жодним чином не можемо впливати на екологічну ситуацію, яка склалася в Україні на підприємствах, які здійснюють викиди в атмосферне повітря і отруюють кожного українця.

Я вважаю, що даний законопроект необхідно підтримати в першому читанні, а до другого читання доопрацювати всі ті моменти, які викликають сумніви і недовіру. Депутатська група «Партія «За майбутнє» підтримає даний законопроект в першому читанні.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Всі бажаючі виступили? Переходимо до голосування. Прошу зайняти свої робочі місця і приготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про державний екологічний контроль» ([№ 3091](#)) за основу.

Готові голосувати? Одягніть маску. Я дотримуюся дистанції. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, наступне питання порядку денного – це проект Закону «Про території Смарагдової мережі» ([№ 4461](#)). Пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 228.

Рішення прийнято.

До слова запрошується народний депутат України Овчинникова Юлія Юріївна.

ОВЧИННИКОВА Ю.Ю., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Цей законопроект про екологічні та європейські цінності, про нашу відповідальність за збереження рідкісних видів рослин та тварин. Законопроект імплементує дві директиви – Пташину директиву та Оселищну директиву і відповідає зеленому курсу європейського вектору. Зазначу, що Україна вже взяла на себе зобов'язання імплементувати положення Бернської конвенції і захистити природоохоронні території.

Станом на сьогодні в Україні 377 територій Смарагдової мережі, які займають 13 відсотків загальної площі України. Це територія площею 8 мільйонів гектарів. Колеги, Смарагдова мережа вже є на кадастровій карті, але вона фактично не визначена законом України, тому ми щодня боремося за її захист.

Хочу зауважити на важливому моменті. Законопроектом охороняються лише певні види рослин, тварин та оселищ, які є в додатках I, II, III. Тут не йдеться про повну заборону ПЗФ. Це неправда, колеги. Найцікавіше, що цими днями розвінчуються міфи про те, що буде заборонено будівництво доріг, підйомників, готельного бізнесу. Це не так, колеги. Давайте відкриємо законопроект, почитаємо його норми, внісши поправки, спільно доопрацюємо до другого читання, і лише тоді внесемо на розгляд в сесійний зал.

Колеги, хочеться зазначити таке. У цій країні живемо ми, наші діти, онуки, тому для нас важливо захистити ці рідкісні види, адже ми маємо таку можливість. Я сподіваюся на вашу мудрість і підтримку. Головним є те, що інтегрується національний реєстр і реєстр оцінки впливу на довкілля як частина оцінки впливу на довкілля. Це не окрема процедура.

Колеги, я вірю в вашу мудрість. Щиро сподіваюся на вашу підтримку і співпрацю з кожною фракцією.

Дякую (*Оплески*).

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається заступнику голови Комітету з питань екологічної політики та природокористування Олені Володимирівні Криворучкіній. Будь ласка.

КРИВОРУЧКІНА О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (*одномандатний виборчий округ № 32, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»*). Шановні колеги, у нас є такі унікальні території, як полонина Боржава, озеро Синевир, біосферний заповідник «Асканія-Нова». Скільки нам ще тримати оборону щодо їхнього збереження? Чи не настав час встановити правові та організаційні засади управління територіями Смарагдової мережі?

Сьогоднішнє голосування, без перебільшення, – індикатор моральних цінностей парламентаріїв цього скликання. Норми законопроекту № 4461 дозволять не лише на фото показувати нашим дітям і онукам бурих ведмедів, рисей, зубрів, вовків, інші види флори і фауни. Хочу заспокоїти всіх тих, хто прагне будувати готелі, інші інфраструктурні об'єкти, вести господарську діяльність на цих територіях: нормами цього законопроекту це не забороняється, лише впроваджується додаткова оцінка впливу на Смарагдову мережу у складі обов'язкової оцінки впливу на довкілля. Ця оцінка є безкоштовною.

З представниками НАЗК у нас досягнуто порозуміння щодо врахування їхніх рекомендацій. Під час підготовки законопроекту до другого читання ми врахуємо рекомендації Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради. Комітет з питань екологічної політики та природокористування рекомендує Верховній Раді прийняти за основу законопроект № 4461, який підписали понад 50 народних депутатів.

Колеги, від ухвалення цього законопроекту залежатиме не лише охорона рідкісних видів та оселищ, але й імідж країни на міжнародній арені. Просимо вас підтримати його.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, Олено Володимирівно.

Шановні колеги, є необхідність в обговоренні цього законопроекту? Прошу записатися на виступи: два – за, два – проти. Такий парламентаризм.

Слово надається народній депутатці України Іванні Орестівні Климпуш-Цинцадзе, яка передає слово шановній Ірині Володимирівні. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні українці, наша політична команда була шокована, коли монобільшість розпочала свою бурхливу діяльність з того, що взагалі знищила Міністерство екології. Ще більше ми шоковані тим, що сьогодні Зеленський і його Офіс на унікальному екооб'єкті, на півострові Бирючий, будують басейни і бази відпочинку. Це є ваше ставлення до екології.

Користуючись нагодою, ми вимагаємо від міністра екології, який присутній тут, у сесійному залі, зупинити це будівництво. На півострові Бирючий не може бути жодного басейну й чергової бази відпочинку для Зеленського і його команди.

Щодо законопроекту, який ми зараз обговорюємо. Дійсно, це є зобов'язання України щодо підтримки Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі і кількох директив Європейського парламенту. Дуже шкода, насправді, що в цей законопроект напхано стільки корупційних ризиків. У вас одна рука не знає, що робить друга рука. Якщо Комітет з питань екологічної політики та природокористування так серйозно бореться за підтримку охорони дикої природи, тоді туди напхають багато корупційних ризиків. Комітет з питань антикорупційної політики абсолютно справедливо вказує, що у вас там і подвійний режим управління, і абсолютно невласиві функції екоінспекторів, які зможуть «кошмарити» бізнес, так як це сьогодні робиться з кожною структурою. Очевидно, що ми категорично проти того, щоб український бізнес сьогодні потерпав від такого тиску і поборів.

Ми підтримаємо в першому читанні цей важливий законопроект. Тим більше, серед колег нашої фракції є його співавтори. Проте ми дуже серйозно доопрацьовуватимемо його до другого читання. Ми закликаємо Зеленського перестати нищити півострів Бирючий.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Арешонков Володимир Юрійович, депутатська група «Довіра».

АРЕШОНКОВ В.Ю., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 64, Житомирська область, самовисуванець). Прошу передати слово колезі Роберту Горвату.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Народний депутат Горват. Будь ласка.

ГОРВАТ Р.І., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 68, Закарпатська область, самовисуванець). Добрий день, шановні

колеги. Ужгород, депутатська група «Довіра». Наша депутатська група підтримуватиме проект Закону «Про території Смарагдової мережі». Цей законопроект потребує доопрацювання для того, щоб в повній мірі відповідав Бернській конвенції. До другого читання ми маємо прибрати ті корупційні ризики, про які зауважив Комітет з питань антикорупційної політики. Згідно з висновком комітету, законопроект не відповідає вимогам антикорупційного законодавства і містить корупціогенні фактори. Ми маємо також врахувати зауваження Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради, яке міститься на дев'яти сторінках. Водночас, ми маємо підтримати цей законопроект у першому читанні, а до другого читання доопрацювати його. Я є співавтором цього законопроекту. Оскільки я народився в горах, як ніхто інший знаю, що нам треба зберегти флору і фауну наших Карпат. Ми маємо пам'ятати, що там живуть люди, які мають бути заможними, кожен має мати своє робоче місце.

Прошу вас підтримати законопроект у першому читанні, а до другого читання ми маємо прибрати у ньому все те, що хвилює мене та інших наших колег.

Депутатська група «Довіра» підтримуватиме цей законопроект. Дякую (*Оплески*).

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Констанкевич Ірина Мирославівна.
Поляков Антон Едуардович.

ПОЛЯКОВ А.Е. Шановні колеги, дуже гарні малюночки з пташками, ведмедями. Але ж коли наші «слуги народу» захищатимуть українців? Коли ви почнете людей захищати? За підрахунками ЮНІСЕФ у нас 1 мільйон українців не можуть нормально поїсти в день, їм не вистачає грошей, а ви тут розповідаєте про якийсь захист. У вас корупція процвітає, вам про це кажуть ваші міжнародні партнери, з якими ви намагаєтеся домовитися про допомогу. Ви вносите на розгляд відверто корупційні законопроекти. До речі, не лише наш антикорупційний комітет, але й інші громадські організації висловили свої заперечення щодо цього законопроекту. Мені взагалі незрозуміло, навіщо ви знову створюєте черговий державний орган. Ви півгодини тому розповідали, який поганий у вас міністр аграрної політики. Так це ж ваш міністр, ви його призначили, платите зарплатню. А зараз ви створюєте ще один виконавчий орган. Навіщо? На що він працюватиме? Я не розумію, навіщо нормами законопроекту на території Смарагдової мережі дозволяється здійснювати певні види господарської діяльності, наприклад, промислове рибальство, мисливство, будівництво трубопроводів. Для чого ви це робите? Яку природу намагатиметеся зберігати? Навіщо весь цей фарс? Для того, щоб протягувати ваші звичайні обладнання.

Щодо висновків антикорупційного комітету. Цей законопроект, дійсно, не відповідає вимогам антикорупційного законодавства. Я не розумію, навіщо тоді його приймати. Доопрацюйте законопроект, внесіть на розгляд восени, щоб ні в кого не виникало зауважень, і ми за нього проголосуємо.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шкрум.

Крулько Іван Іванович.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». З цієї трибуни виступали в тому числі й мої земляки, які представляють українські Карпати. Якщо ми вже визначаємо території Смарагдової мережі і називаємо це прекрасними словами, тоді давайте будемо чесними: насамперед, нехай наші українські підприємці побудують в Україні стільки готелів, санаторіїв, баз відпочинку, лижних курортів, як це є в Австрії, Німеччині, Франції чи Італії, а тоді прийматимемо проект Закону «Про території Смарагдової мережі» (*Оплески*).

Подивіться на українське причорноморське узбережжя. Хіба у нас там нормально розвивається рекреаційна зона? Люди відпочивають на морі в кибитках, всі пляжі забиті цими кибитками. Замість того, щоб інвестувати в будівництво, ми зараз хочемо вирішити питання щодо управління територіями Смарагдової мережі, щоб там взагалі нічого не робилося.

Я хочу сказати одну річ. Я абсолютно підтримую питання щодо захисту флори і фауни. Це дуже мудро і правильно. Проте, дайте можливість українцю на українській землі заробити копійку. Адже потім ті люди, які матимуть тисячу доларів, поїдуть відпочивати в Австрію, кататися на лижах, вони не відпочиватимуть в Україні, бо немає де. Цього не повинно бути.

Тому, шановні друзі, даний законопроект у цьому вигляді навіть не готовий до розгляду в першому читанні, його треба відхилити. Законопроект потрібно напрацювати з усіма центральними органами виконавчої влади, зацікавленими особами й отримати підтримку. Запитайте в громад їхню думку про це, дізнайтеся як вони розвиватимуться, і лише після цього голосуватимемо за такі чутливі речі.

Насамперед ми маємо розвивати Українську державу й дбати про українські території, а вже потім подумаємо над тим, що нам говорять і радять з-за кордону.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Овчинникова Юлія Юріївна.

ОВЧИННИКОВА Ю.Ю. Шановні колеги! Я знову хотіла звернути вашу увагу на даний законопроект. Цей законопроект підтримується європарламентаріями, представництвом Європейського Союзу в Україні, профільним міністерством, комітетом Національної академії наук України, 200 науковцями, які підписали петицію, з 78 наукових і дослідницьких інституцій.

Щодо самої процедури. Я ще раз наголошую, в Європейському Союзі функціонує *Natura 2000*, яка є аналогом Смарагдової мережі. Там є готелі та підйомники. У нашому законопроекті це також прописано.

Колеги, усі ваші зауваження ми обов'язково врахуємо і спільно доопрацюємо. Прошу підтримати даний законопроект й надати можливість Смарагдовій мережі бути в Україні.

Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Леся Володимирівна Василенко.

Після цього можемо голосувати.

ВАСИЛЕНКО Л.В. Шановні колеги! Так вже склалося, що більшість екологічних законопроектів, які ми зараз розглядаємо, носять євроінтеграційний характер, законопроект № 4461 не виняток. З 1996 року згідно з Бернською конвенцією, ми маємо зобов'язання створити мережу територій для охорони природи, рослин і тварин, які визнані рідкісними на європейському рівні.

Смарагдова мережа має бути остаточно створена до кінця цього року. Цілком логічно, що зараз потрібно прийняти закон, який на національному рівні визначить статус Смарагдової мережі. Це важливо в контексті задекларованих Україною зобов'язань щодо збереження біорізноманіття згідно з євроінтеграційними угодами і проголошеним Європейським зеленим курсом, який фракція «Голос» підтримує.

У цьому законопроекті, дійсно, є кілька вад, у тому числі процедура щодо оцінки впливу на довкілля, визначення деяких термінів, які можуть і мають бути доопрацьовані до другого читання.

Я прошу колег підтримати цей законопроект і разом попрацювати над його вдосконаленням до другого читання.

Фракція «Голос» голосуватиме «за». Дякую за увагу (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про території Смарагдової мережі» (№ 4461) за основу.

Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 199.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення проекту Закону «Про території Смарагдової мережі» ([№ 4461](#)) в комітет для підготовки на повторне перше читання.

Готові голосувати?

Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 237.

Рішення прийнято.

Дякую.

Наступне питання порядку денного – це проект Закону «Про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності» ([№4167](#)). Повторне перше читання. Ми вже вдруге повертаємося до розгляду цього законопроекту (*Шум у залі*). Тричі? Пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою.

«За» – 201.

Рішення прийнято.

Я нагадаю, що лише двічі можна направляти законопроект на повторне перше або друге читання (*Шум у залі*). Ні! Перший раз голосували, а два рази направляли на повторне читання.

До слова запрошується народний депутат України Бондаренко Олег Володимирович.

БОНДАРЕНКО О.В. Шановні колеги, вам нагадали, що сьогодні ми вдруге розглядаємо допрацьований проект Закону «Про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності» ([№4167](#)).

Шановні колеги, в 2014 році ми остаточно зробили свій європейський вибір, водночас задекларували наші наміри кардинально змінити ситуацію щодо забруднення навколишнього природного середовища. Фактично дві третини населення нашої країни зараз проживають на територіях, де стан атмосферного повітря не відповідає гігієнічним нормативам, що в свою чергу впливає на загальну захворюваність населення. Наразі в Україні один з найвищих світових показників смертності від забруднення повітря – це понад 54 тисячі осіб щороку. Крім того, промисловість спричиняє забруднення вод і ґрунтів, що призводить до підвищення рівня загальної захворюваності, зокрема, на інфекційні та онкологічні захворювання. Шановні колеги, основними причинами, що зумовлюють незадовільний стан довкілля, є недотримання суб'єктами господарювання норм природоохоронного законодавства та низькі темпи впровадження новітніх технологій.

Нормами даного законопроекту пропонується зменшення навантаження на довкілля шляхом встановлення нового формату діалогу держави, бізнесу та

громадськості щодо питань зменшення промислового забруднення, а саме: встановлення вимог щодо застосування підприємствами найкращих доступних технологій та методів управління; введення нових прозорих, зрозумілих правил видачі одного інтегрованого дозволу замість трьох; зміна підходу до здійснення замірів та розрахунків викидів забруднюючих речовин; можливість українському бізнесу стати конкурентоспроможним, відповідно до нових європейських норм щодо механізму галузевого регулювання *СВМ*.

У доопрацьованому законопроекті враховано зауваження та коментарі народних депутатів, Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради, комітетів Верховної Ради. Комітет з питань екологічної політики та природокористування за результатами розгляду рекомендує Верховній Раді прийняти законопроект у першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, будь ласка, запишіться... (*Шум у залі*).

Ні, це повторне перше читання.

Прошу голову комітету підійти.

Шановні колеги, почекайте. До доопрацьованого законопроекту надійшли ще два альтернативних законопроекти.

До слова запрошується народний депутат України Чорноморов Артем Олегович. Будь ласка. Не наполягає.

Народний депутат Гриб Вікторія Олександрівна.

ГРИБ В.О., член Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 105, Луганська область, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні колеги, я також двома руками за поліпшення екології. Як на мене, у цьому залі, безперечно, усі підтримуватимуть це. Проте, давайте розберемося, за рахунок чого ми сьогодні хочемо це зробити. Насамперед, за рахунок вбивства вітчизняної промисловості. Скажіть мені, будь ласка, де ми братимемо кошти на соціальні та інші проекти? Сьогодні ми говоримо про свої прагнення вступити до Європейського Союзу і виконуємо все можливе для цього. Дуже добре було б, якби нас сьогодні прийняли до Європейського Союзу. Якщо ми сьогодні вб'ємо нашу вітчизняну економіку, то я вам скажу, що нас до Європейського Союзу, на превеликий жаль, ніхто не прийме.

Цим законопроектом ми безпосередньо вводимо термін НДТМ – це найкращі доступні практики та технології, і зобов'язуємо наш бізнес обов'язково сьогодні їх виконувати. Але скажіть, будь ласка, які практики найкращі? Найкращі практики Європейського Союзу. На сьогодні найкращі практики Європейського Союзу можуть запропонувати лише європейські компанії. Тоді навіщо ми взагалі говоримо про локалізацію, якщо вбиваємо наш вітчизняний бізнес?

Схаменіться, будь ласка, не приймайте сьогодні законопроект № 4167. Подивіться, будь ласка, на альтернативний законопроект [№ 4167-3](#). Ми врахували це. На сьогодні в економічному комітеті створена робоча група, яка розроблятиме саме наші українські стандарти.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується заступник голови Комітету з питань екологічної політики та природокористування Криворучкіна Олена Володимирівна.

КРИВОРУЧКІНА О.В. Шановні колеги! Шановні жителі рідного Кривого Рогу, Маріуполя, Дніпра, Запоріжжя! Наразі є всі шанси, щоб прагнення людей, дихати чистим повітрям, нарешті стало реальністю.

Дуже дивно чути, що ми не повинні вбивати бізнес, а вбивати людей можна. Це спекуляція! (*Оплески*). Жодним чином екомодернізація не призведе до того, що наші підприємства вимруть. Законопроект не стосується малого і середнього бізнесу, а виключно великого. Екомодернізація дозволить скоротити операційні витрати, підвищити якість продукції. Це спекуляція. Говорите, не ті часи зараз для екомодернізації і впровадження найкращих технологій? Скажіть це онкохворим дітям, які кожен день виборюють своє право на життя.

Колеги, давайте не будемо на цьому спекулювати. Доцільність прийняття законопроекту № 4167 підтверджено висновками РНБО, Комітетом з питань антикорупційної політики, враховано частину зауважень Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради. На своєму засіданні економічний комітет прийняв рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти за основу законопроект № 4167, а альтернативні законопроекти відхилити.

Колеги, прошу підтримати право українців жити в екологічно безпечних умовах.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу записатися на виступити від депутатських фракцій та груп: два – за, два – проти.

Брагар Євгеній Вадимович.

БРАГАР Є.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Олександрі Маріковському.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Маріковський. Будь ласка.

МАРІКОВСЬКИЙ О.В. Шановні колеги! Сьогодні ми розглядаємо другий важливий законопроект щодо запобігання промислового забруднення. Першим ми розглядали проект Закону «Про державний екологічний контроль» ([№ 3091](#)). Ми розуміємо, що сьогодні нам потрібно вирішувати питання щодо тих підприємств, які є в Кривому Розі, Запоріжжі, Маріуполі, на Бурштинському півострові, котрі травлять людей, які живуть поруч. Насправді ми не проти того, щоб вони працювали надалі, ми лише за це, оскільки це є основою наших економічних процесів. Проте, ми за те, щоб вони поступово модернізувалися (не за один-два роки). Ми даємо на цю модернізацію 12 років.

Що собою являє ця модернізація? Це встановлення екологічно чистих електрофільтрів, які нормально працюють у всьому світу. Це найкращі доступні технології та методи. Ми просимо зважити на це і встановити їх протягом тривалого періоду. Ми розуміємо, що це може бути не вигідно економічно. Чому? Якщо вони не модернізуються, не інвестують в це, можуть дешевше виробляти електроенергію і таке інше. Проте, наш наступний крок – надання доступних кредитів для вирішення екологічних питань. Це відбудеться лише після того, як ми закладемо основу модернізації. За 20 останніх років вони не знайшли шлях до модернізації.

Колеги, звертаюся до вас з прохання підтримати цей законопроект у першому читанні, а до другого читання ми приберемо у ньому всі гострі кути й житимемо в екологічній, безпечній, здоровій країні. Кожному жителю Кривого Рогу, Запоріжжя, Маріуполя гарантуватиметься конституційне право на чисте та безпечне довкілля. Прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається народному депутату України Василевській. Будь ласка.

ВАСИЛЕНКО Л.В. Шановні колеги! Хоча у назві законопроекту № 4167 йдеться про зменшення промислового забруднення, цей законопроект фактично про осучаснення і екологізацію старих радянських потужностей, які давно відпрацювали своє й зараз українцям і державі приносять більше збитків, ніж прибутків їх власникам.

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, українці витрачають близько 13 мільярдів гривень на рік на лікування онкології, астми, серцево-судинних хвороб, пов'язаних із забрудненим довкіллям. Якщо сюди приплюсувати непрямі втрати, які держава несе через передчасну смертність працездатного населення, через забруднені повітря, воду і ґрунти, ми щороку втрачаємо 6 відсотків ВВП. Ці цифри я наводжу для представників деяких бізнес-кіл, які в цій залі дуже люблять говорити про мільярдні втрати і зруйновану економіку, якщо раптом, не дай Бог, їм доведеться виводити прибутки не на офшори, а бодай вкласти частину в очисне обладнання, фільтри і моніторинг на трубі.

У загальному, я вже не знаю, що мені відповідати матерям, які благають бодай щось зробити з червоним небом у Маріуполі, чорним смогом в Кам'янці-Бузькій, Запоріжжі, Дніпрі, адже їхні діти не можуть вийти на вулицю і зайву

годину погуляти, бо повертаються з астматичними атаками, вкриті червоними плямами від алергії. Я теж є матір'ю, і двоє з трьох моїх дітей народилися зі страшними алергіями й вадами серця. Лікарі пояснюють це не генетикою, а екологією, і радять мені виїхати з міста. Проте, я киянка, люблю своє місто, і хочу, щоб його любили і зростали в ньому мої діти, а не перетворювалися на екологічних біженців.

Тому, колеги, сьогодні я закликаю всіх вас у цій залі стати на захист майбутнього наших дітей, майбутніх поколінь українців. Потрібно дати поштовх українській промисловості стати, нарешті, кращою, безпечнішою, європейською. Я закликаю вас голосувати за законопроект № 4167, як це зараз зробить фракція «Голос».

Дякую за увагу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Забродський.
Княжицький Микола Леонідович.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Друзі, з авторами цього законопроекту ми працювали й після попередніх провалених законопроектів, хоча тоді голосували за цей законопроект. Нам казали: «Так, так, так», проте жодні наші пропозиції не враховувалися або враховувалися не до кінця, тому що розробили законопроект не проти ахметових чи марсіан. До речі, тут я побачив, що Президент Зеленський у нас марсіанин, бо Кривий Ріг і Марс однаково виглядають. Це щодо тих, хто хоче корумпувати, і тих, хто повинен слідкувати за екологією. Дозвіл – це, по суті, ліцензування. Дозвіл видається на якийсь предметний вид діяльності. На що дає дозвіл цей законопроект? На те, щоб вчиняти дії, види діяльності, передбачені цим законопроектом. Конкретних дій, на які дається дозвіл, немає.

Що таке установка, і скільки їх може бути? Наприклад, на доменній печі установка не здійснюється. Виплавка чорних металів – це вид діяльності. Чорні метали виплавляються в доменній печі. Цей вид діяльності не здійснюється згідно з відповідним КВЕД, тому з запропонованого визначення складно буде зрозуміти, чи доменна піч є установкою.

Через відсутність конкретики виникає питання: що таке установка? Це доменна піч, виробничий цех чи піч для виплавлення? Дозвіл вимагається у тому випадку, коли одна піч не працює чи весь завод потребує дозволу? Коли розробляються закони, які кожен перевіряючий і кожен директор може виконувати по-своєму, ці закони лише спонукають цього директора корумпувати перевіряючого та знищувати екологію і навколишнє довкілля. Маріуполь – найбрудніше місто в Україні. Такий законопроект розробляється як закон для того, щоб він таким й залишився, а Кривий Ріг залишився таким, як Марс, тому що виконати його буде неможливо.

Хочете розробити якісний законопроект – ми готові, ми відкриті. Ми запропонували це зробити, ви з нами погодилися, проте знову принесли свої корупційні папірці.

Ми утримаємося. Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається народній депутатці Шкрум Альоні Іванівні, фракція політичної партії «Батьківщина».

Михайло Михайлович Цимбалюк. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Шановні колеги, наша політична сила підтримує всі природоохоронні законопроекти. Проте, давайте розберемося, чи цей законопроект про охорону довкілля, і як взагалі влада нині бореться за українську природу і чисте повітря. Можливо, призупинили вирубку українських Карпат і вивезення лісу, в тому числі кругляка? Подивіться, щодобово через наші західні рубіжі йдуть ешелони.

Далі. Цей законопроект з вересня рік лежав у комітеті. Двічі Верховна Рада повертала його на повторне перше читання. Шановні колеги, що ми маємо на сьогодні? Це корупційний законопроект, який, не дай Боже, стане законом. Тоді, розберіться, чи знає ліва рука, що робить права рука. Тут колеги виходили і критикували міністра АПК, якого самі ж обрали, в тому числі й весь уряд. А тут те саме: є висновок Мінфіну – категорично проти, (увага!) є рішення Ради національної безпеки і оборони – за узагальнюючим висновком РНБО вважає, що законопроект в поточній редакції є загрозою для економічної безпеки України, несе значні негативні соціальні та економічні наслідки.

Шановні колеги, ви створюєте ще один орган виконавчої влади. Ви наділяєте Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України ще одним повноваженням – видавати ще одні дозволи. Проведіть сьогодні реформу екологічної інспекції, а не формуйте ще одну складову.

Тому, фракція «Батьківщина» за такий законопроект не голосуватиме. Можливо, він про створення 500 тисяч робочих місць? Шановні колеги, ви знищуєте те, що ще на сьогодні працює в Україні, і відправляєте людей за кордон на заробітки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, хто ще бажає виступити щодо цього законопроекту? Представники від яких фракцій ще не виступали? Від фракції «Слуга народу» ще не виступали?

Мезенцева. 1 хвилина. Будь ласка.

МЕЗЕНЦЕВА М.С., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, пане головуєчий. Це експромт. Колеги, ми тут говоримо про євроінтеграційні норми, можливо вони комусь не зрозумілі. Я вам розкажу історію, яка сталася на моєму рідному виборчому окрузі № 168, у Шевченківському районі міста Харкова.

Понад два роки працювала коптільня ковбаси. Ми не могли допомогти людям її закрити через порушення норм. За два роки діяльності коптільні у дітей, які жили в будинках поряд, розвинулася астма, і навіть виникла підозра на онкологію. Проте, Держекоінспекція нічого не могла зробити. Були позачергові, позапланові спецперевірки, але якимось дивним чином коптільня працювала. Лише після судового рішення її вдалося закрити. Таких кейсів мільйони по всій країні. Це не лише про євроінтеграцію, а про щоденне життя українців.

Колеги, голосуємо за законопроект № 4167.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги! Маріє Сергіївно! Мезенцева! Колега виступав, що ж ви маніпулюєте? (*Шум у залі*).

Шановні колеги, переходимо до голосування (*Шум у залі*). Шановні колеги, прошу 1 хвилину уваги.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності» ([№ 4167](#)) за основу.

Готові голосувати? Готові? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 193.

Рішення не прийнято.

Законопроект відхилено.

Шановні колеги, наступне питання порядку денного – це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо збереження лісів» ([№ 5650](#)).

Нам необхідно прийняти рішення про включення цього питання до порядку денного сесії.

Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 257.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 230.

Рішення прийнято.

До слова запрошується голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Овчинникова Юлія Юріївна. Ви доповідатимете від авторів і від комітету?

Прошу надати 4 хвилини.

ОВЧИННИКОВА Ю.Ю. Добрий день, шановні колеги. Законопроект № 5650 – це шлях для вирішення двох надзвичайно важливих проблем.

Перша проблема – це збереження українських лісів та збільшення їх площі. У разі прийняття законопроекту як закону, на законодавчому рівні буде визначено термін «самосійні ліси». Згідно з підрахунками в Україні розташовано близько 500 тисяч гектарів самосійних лісів (таку площу займає половина Чернівецької області). Нормами законопроекту суттєво спрощується процедура створення нових лісів, а також впроваджується захист від забудови таких лісів. Серед інших положень – наділення служби охорони комунальних лісів відповідними повноваженнями, адже наразі охорона комунальних лісів (12 відсотків всіх лісів), здійснюється неефективно.

Друга проблема, на яку направлено вирішення саме цих питань – це усунення ризиків для біорізноманіття та нелісових природних екосистем, які виникли внаслідок земельної децентралізації. Це введення в правове поле степових ділянок. Колеги, якщо ми переглянемо, то побачимо, що в Україні 95 відсотків степових ресурсів розорано. Нормами законопроекту накладається мораторій до 2025 року на розорювання пасовищ та сіножатей; удосконалюється порядок консервації земель; накладається обов'язок на Кабінет Міністрів України провести інвентаризацію земель для визначення їхнього природоохоронного статусу.

Колеги, ці пропозиції ми презентували до законопроекту [№ 2194](#), а зараз вони лягли в основу цього законопроекту. За даними Світового банку Україна є третьою країною за рівнем розораності території та дев'ятою за абсолютною площею орних земель в світі. Слід зазначити, що цей законопроект абсолютно відповідає Указу Президента № 228 «Про деякі заходи щодо збереження та відтворення лісів».

Враховавши зауваження Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради, центральних органів виконавчої влади, профільний комітет відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради пропонує внести зміни до статей 33 та 107 Лісового кодексу України, статті 33 Закону України «Про місцеве самоврядування», статей 117 та 122 Земельного кодексу України та статей 1, 37, 137 Закону України «Про охорону земель».

Колеги, з метою врахування всіх цих зауважень, пропонується таке. В Україні десятиліттями у всіх перспективних стратегічних документах було зазначено про зменшення розорюваності, збільшення площі, і лише зараз у нас є можливість вийти в правове поле і вирішити це питання.

Шановні колеги, прохання підтримати законопроект № 5650 і забезпечити охорону лісів, степів та луків.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу народних депутатів записатися на виступи від депутатських фракцій та груп.

Геращенко. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні українці! Місяць тому Зеленський оголосив чудову ініціативу: за кілька років висадити 1 мільярд дерев. Для того, щоб виконати це зобов'язання, треба було вже з першого дня висадити близько 30 мільйонів дерев. Ви бачили, щоб Зеленський, який плаває на острові Бірючому, висадив бодай одне дерево? Ми – ні. Натомість команда «Європейської солідарності» зробила надзвичайно багато спеціальних суботників на Луганщині, яка вигоріла від пожеж, в Карпатах, де сьогодні браконьєри вирубують наші ліси для того, щоб висаджувати дерева.

Дорогі колеги-«слуги», ми запрошуємо вас на наш челендж: разом із нами висаджувати дерева на Луганщині, в Карпатах, на моїй рідній Черкащині, на Київщині, щоб виконати ініціативу вашого Президента, який брякнув і забув про неї.

Очевидно, наша команда голосуватиме за цей законопроект. Ми усвідомлюємо важливість озеленення України і вітаємо той факт, що сьогодні маємо такий екологічний порядок денний позачергової сесії. Проте є одне але: назви кількох попередніх законопроектів, які ми щойно голосували, правильні, європейські, проте наповнення непрофесійне, з корупційними ризиками, і це дуже погано.

Зараз ми офіційно звертаємося до голови екологічного комітету із таким. Наше голосування щодо законопроекту [№ 3091](#) у другому читанні залежатиме від поправок, над якими ми готові разом працювати. Водночас ми готові разом доопрацювати законопроект щодо Смарагдової мережі, направлений на повторне перше читання, для того, щоб врахувати в ньому європейські норми й прибрати всі корупційні складові. А також ми готові напрацювати новий законопроект, щоб оце парламентське, дуже сильне промислове лобі, яке просто «замочує» всі законопроекти щодо екології, перестало цим займатися, й ми прийняли нормальний законопроект, який захищатиме українське довкілля.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Юрчишин Ярослав Романович.

ЮРЧИШИН Я.Р., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань антикорупційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Прошу передати слово Лесі Василенко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Василенко. Будь ласка.

ВАСИЛЕНКО Л.В. Колеги, буквально місяць тому Президент України заявив про ініціативу висадити 1 мільярд дерев, і таким чином долучити Україну

до глобального озеленення планети й боротьби зі змінами клімату. Це, звісно, добре, але, якщо однією рукою саджати, а іншою рубати, погодьтеся, ефект буде такий собі, враховуючи, що ухвалений в квітні земельний закон (проект [№ 2194](#)) врешті дозволив вирубувати самосійні ліси, які на сьогодні не мають окремого статусу, і в принципі прирівнюються до ріллі. Так, самозаліснених територій в Україні налічується близько 2 мільйони гектар, і саме цю площу ми мали б засадити деревами, аби дотриматися наших зобов'язань згідно з євроінтеграційними домовленостями і Європейським зеленим курсом, який підтримує фракція «Голос». Без змін, які пропонуються законопроектом № 5650, є ризик того, що ці стихійні ліси, які зараз допомагають нам дотримуватися зобов'язань щодо скорочення викидів парникових газів в рамках Паризької кліматичної угоди і цілої низки інших міжнародних домовленостей, найближчим часом просто зникнуть.

Водночас, важливо, щоб в українському законодавстві з'явилися норми, які сприятимуть і організованому залісненню територій, і збереженню наявних лісів. Повірте, це буде значно дешевше, ніж заново засаджувати території деревами й чекати поки вони виростуть.

Фракція «Голос» підтримуватиме законопроект № 5650 й голосуватиме за збереження українських лісів навіть у такій формі.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Чайківський Іван Адамович.

ЧАЙКІВСЬКИЙ І.А., секретар Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 165, Тернопільська область, самовисуванець). Прошу передати слово Антону Полякову.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Антон Едуардович Поляков.

ПОЛЯКОВ А.Е. Шановні колеги, чесно кажучи, ми вже втомилися від ваших подвійних стандартів. Зараз ви хочете, щоб ми приймали законопроект щодо збереження лісів. Коли ви почнете працювати й не призначатимете керівниками лісгоспів відвертих злочинців? Ми кожного дня отримуємо повідомлення з Чернігівщини, Житомирщини, Тернопільщини про те, що ваші керівники, призначені вашим урядом та вами, зараз злочинно вирубують ліси.

Заведені десятки справ на десятки мільйонів гривень, але ці чиновники відверто кажуть, що їх прикривають в Офісі Генерального прокурора, в МВС та в інших структурах. Це ж ваші правоохоронні органи!

Сьогодні до мене надійшло свіже звернення з Житомирщини та Тернопільщини щодо обласних управлінь лісового мисливського господарства. Мова йде про очільників цих управлінь пана Сахнюка та пана Яремка і ряду керівників лісових господарств цих двох областей. Там відбувається незаконна вирубка лісів під виглядом санрубки, постійні пожежі, а далі кримінальні провадження

і суди. Ці люди – це ваші люди, люди «слуг народу» продовжують працювати на цих посадах. Коли цих людей не буде на цих посадах, тоді й не потрібно буде нам приймати законопроекти щодо збереження лісів. Давайте закінчимо ці подвійні стандарти. Розберіться зі своїми «колгоспниками».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Кириленко Іван Григорович.

Івченко Вадим Євгенович.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Моя колега Ірина Геращенко говорила про ініціативу Президента щодо висадження 1 мільярда дерев. Я бачу, що такими темпами ви лише можете засіяти 1 мільярд кущів конопель.

Колеги, ви самі тут боретеся з тим, що створили. Невже не треба було почути фракцію «Батьківщина»? Ми казали, що закон [№ 2194](#) не можна приймати, адже без внесення змін до ДЗК інші території вважатимуться безхазяйними. Зараз ви пропонуєте заліснені території, полезахисні смуги внести до кадастру. Чому було не послухати фракцію «Батьківщина»?

Весь аграрний комітет виходить сюди і говорить про відновлення Міністерства АПК. Водночас весь аграрний комітет тут, в залі, голосує про ліквідацію Міністерства аграрної політики та продовольства України. Весь аграрний комітет зараз бореться з Прем'єр-міністром Шмигалем, щоб передати функції в АПК. Це правильно, я підтримую це. Міністерство має бути повноцінним задля того, щоб у нас цілісно розвивалася аграрна політика. Проте, ви ж голосуєте за ініціативи Шмигала і за Шмигала.

Колеги, у цьому й полягає проблема: коли виносять в зал на голосування певні поправки, пропозиції, їх потрібно чути. Щодо цього ми казали: потрібно провести інвентаризацію, внести до Державного кадастру території та об'єкти природно-заповідного фонду України (лісові території, певні охоронювані території, заповідники, такі як «Асканія-Нова»), і лише тоді приймати відповідну законодавчу ініціативу.

Колеги, фракція «Батьківщина» голосуватиме «за», щоб виправити ваші помилки, тому цю законодавчу ініціативу ми маємо підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шахов Сергій Володимирович. Після цього переходимо до голосування. Всі бажаючі виступили?

Прошу, Сергію Володимировичу.

ШАХОВ С.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 114, Луганська область, самовисуванець). Луганщина, депутатська група «Довіра». Шановні колеги, коли врешті-решт поїде потяг з назвою «Справедливість»? Я вас всіх запрошуюю: гайда на Луганщину (*Оплески*). Подивіться, на що перетворили нашу рідну землю. Сорок відсотків лісу спалили, людей живцем спалили. Це завдало 22 мільярди гривень реальних збитків державі. Коли запрацює Генеральна прокуратура і все-таки візьме до відома звіт Тимчасової слідчої комісії? Коли вони побачать, що сьогодні на кістках, на крові, губернатор грабує Луганську область. Коли все-таки справедливість впливе на поверхню?

Сергій Шахов, Луганщина, депутатська група «Довіра». Дякую (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до голосування.

Згідно з частиною першою статті 116 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо збереження лісів» ([№ 5650](#)) за основу з пропозицією комітету щодо врахування запропонованих уточнень під час підготовки до другого читання.

Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 301.

Рішення прийнято.

Дякую.

Переходимо до наступного питання порядку денного – це проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря» ([№ 5339](#)).

Нам необхідно прийняти рішення щодо включення цього питання до порядку денного сесії. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 266.

Рішення прийнято.

Це питання пропонується розглянути за скороченою процедурою. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

До слова запрошується міністр захисту довкілля та природних ресурсів Абрамовський Роман Романович.

АБРАМОВСЬКИЙ Р.Р., міністр захисту довкілля та природних ресурсів України. Добрий день, шановні народні депутати. Я не перевтомлюватиму вас довгою промовою. Насправді законопроект № 5339 спрямований на те, щоб

зробити простішою процедуру отримання дозволів на викиди в атмосферне повітря, зрозумілою для бізнесу, суспільства, влади, витримати баланс у цьому трикутнику. Потрібно діджиталізувати процедуру, бо запити і відповіді надходитимуть в електронному форматі. Також це зроблено на виконання указу Президента № 111/2021 з метою неухильного виконання суб'єктами господарювання заходів щодо скорочення викидів та посилення відповідальності за порушення у сфері охорони атмосферного повітря. Були деякі норми, які виносилися на розгляд Кабінету Міністрів України. Ми їх теж включили до законопроекту, щоб спростувати будь-які звинувачення, скажімо, в двозначності.

Даний законопроект має високий суспільний інтерес, бо врегульовує участь громадськості у прийнятті рішень. Дуже важливо, щоб громадськість відчувала свою долученість до процесу отримання таких дозволів.

Прошу проголосувати і підтримати цей законопроект у першому читанні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До слова запрошується заступник голови Комітету з питань екологічної політики та природокористування Криворучкіна Олена Володимирівна.

КРИВОРУЧКІНА О.В. Шановні колеги, попри те, що лобізм великого бізнесу поки перемагає у Верховній Раді, ми не зупиняємося. Що дає законопроект № 5339? Норми цього законопроекту зобов'язують суб'єктів господарювання вести щоденний облік часу роботи стаціонарних викидів забруднюючих речовин в атмосферу, здійснювати контроль за дотриманням затверджених нормативів дозволом на скиди, подавати щорічний звіт про дотримання умов дозволу.

Що отримає бізнес? По-перше, бізнес отримає прозорі, закріплені на рівні закону норми, які регламентують видачу, відмову у видачі та анулювання дозволу на викиди. По-друге, зменшується адміністративний тиск на суб'єктів господарювання у сфері одержання дозволів на викиди.

Позицію Міндовкілля ви чули. Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради надало зауваження до законопроекту, які екологічний комітет обов'язково доопрацює і врахує до другого читання. Державна регуляторна служба України сподівається на швидке та позитивне проходження у Верховній Раді цього законопроекту.

Комітет Верховної Ради з питань екологічної політики та природокористування рекомендує Верховній Раді прийняти цей законопроект за основу. Прошу всіх виступити на захист життєво важливого елементу навколишнього природного середовища від якості якого залежить здоров'я наших громадян. Прошу підтримати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Прошу народних депутатів записатися на виступи від депутатських фракцій та груп (*Шум у залі*). Можемо голосувати? Ні, у нас є ті, хто...

Брагар Євгеній Вадимович. Добрий вечір (*Сміх у залі*).

БРАГАР Є.В. Добрий вечір і вам. Жителі таких міст як Запоріжжя, Маріуполь, Кривий Ріг, Кам'янське, живуть в середньому на 10 років менше ніж жителі інших регіонів. Це відбувається не через те, що вони більше п'ють чи курять. П'ють і курять вони так само, як жителі інших регіонів (*Оплески*). Ситуація дещо в іншому. Рівень медицини там такий самий, але рівень промислових викидів в декілька разів більший ніж у інших регіонах.

Давайте підтримаємо жителів цих регіонів та повернемо їм їхні 10 років життя, які у них забрали.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Повернути 10 років життя – це важливо.

Клименко Юлія Леонідівна.

КЛИМЕНКО Ю.Л., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Прошу передати слово Лесі Василенко.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачте, я прослухав. Кому?

Василенко Леся Володимирівна.

ВАСИЛЕНКО Л.В. Шановні колеги, добра половина законопроектів цього позачергового засідання прямо чи опосередковано стосується права українців на чисте повітря, законопроект № 5339 не виняток. В країні, де дві третіх населення вимушені дихати повітрям, яке в чотири рази гірше ніж в Польщі чи Чехії, охороні атмосферного повітря має приділятися особлива увага.

З прийняттям законопроекту № 5339 вугільні електростанції, цементні заводи, нафтопереробні підприємства та інші забруднюючі підприємства малого та середнього значення повинні будуть подавати щорічні звіти про викиди в атмосферне повітря й дотримуватися взятих на себе зобов'язань з екологізації. Такі підприємства, як Курахівська ТЕС, Запорізька ТЕС, Київська ТЕЦ вже не зможуть користуватися прогалинами законодавства для безпідставного відтермінування встановлення фільтрів, пило-і сірко-очистки і моніторингу викидів на трубі. Оскільки з прийняттям цього законопроекту дозвіл на подальшу діяльність видаватиметься лише в разі, якщо були виконані всі задекларовані заходи щодо скорочення викидів, і жодного перенесення таких заходів не буде допускатися.

Враховуючи те, що нормами цього законопроекту всім підприємствам надаються аж 10 років на екомодернізацію, цього строку має бути абсолютно

достатньо, аби підприємства могли реалізувати свої задекларовані плани щодо природоохоронної діяльності. Якби водночас із цим законопроектом ми розглядали проект Постанови «Про імплементацію Національного плану скорочення викидів від великих спалювальних установок» (№ 5129), можна було б гарантувати українцям за 10 років абсолютно чисте повітря й сказати, що українці почнуть дихати по-європейськи.

Щодо законопроекту № 5339. Фракція «Голос» підтримуватиме цей законопроект у першому читанні, а до другого читання ми внесемо декілька мінімальних корективів, щоб він став ще кращим.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Забродський Михайло Віталійович.
Княжицький Микола Леонідович.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. З нашої точки зору цей законопроект все-таки послаблює, а не посилює екологічний контроль. Я поясню чому. Нормами законопроекту передбачається, що міністерство визначає методику розрахунку розміру шкоди, вилучаючи посилання на закон, хоча саме законом повинні визначатися засади будь-якого виду відповідальності, в тому числі цивільно-правової. Коли ми все це віддаємо в руки виконавчої влади, то тут до зловживання цією владою один крок.

Необґрунтовано вилучаються норми частини другої статті 11 чинного закону, відповідно до яких перелік забруднюючих речовин переглядається Кабінетом Міністрів України не менше одного разу на п'ять років, за пропозицією відповідних центральних органів виконавчої влади, а також положення щодо періоду перегляду зазначеного переліку не менше одного разу на п'ять років. Можуть змінюватися забруднюючі речовини, технології, з'являються нові сполуки, а для довкілля це важливо. Чому ми не враховуємо цього в цьому законопроекті?

Щодо технічних моментів. Процедура отримання дозволу, як правило, виписується не в Законі «Про охорону атмосферного повітря», а в Законі «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності». Це повинно бути згідно з загальним правилом.

Цілком зрозуміло, що цей законопроект потрібно було приймати після прийняття законопроекту [№ 3091](#) та інших законопроектів, у тому числі тих, які відхилили. Законопроекти, які відхилили, ми подаватимемо ще раз, з метою узгодження норм між цим проектом закону та іншими законопроектами, за які голосували. Ми утримаємося від голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Всі бажаючі виступили? Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення механізму

регулювання викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря» ([№ 5339](#)) за основу.

Готові голосувати? Готові? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 236.

Рішення прийнято.

Наступне питання порядку денного – це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації положень деяких міжнародних угод та директив ЄС у сфері охорони тваринного та рослинного світу» ([№ 2351](#)).

На трибуну запрошується голова підкомітету Комітету з питань екологічної політики та природокористування Овчинникова Юлія Юріївна.

Скажіть, будь ласка, чи є наполягання на розгляді поправок? (*Шум у залі*). А скільки поправок? Одна поправка? Який номер поправки? Поправка 205. Почекайте. Скільки у вас поправок? Почекайте секунду. Поправку 205 Прощука враховано частково. Ви хочете, щоб поправку 205 врахували повністю?

Поправка 205. Прощук.

ПРОЩУК Е.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування (одномандатний виборчий округ № 85, Івано-Франківська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Даний законопроект надзвичайно важливий з точки зору гуманності суспільства, зоозахисники благають про його схвалення парламентом. Проте, є певна колізія. Якщо ми не підтримаємо цієї поправки, не зможуть працювати в нормальному режимі зоопарки, екопарки та дельфінарії. Тому я пропоную поставити дану поправку на голосування для врахування. Прошу колег підтримати мою пропозицію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 205 Прощука. Вона комітетом врахована частково. Автор наполягає на її повному врахуванні.

Ставиться на голосування пропозиція автора. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 232.

Рішення прийнято.

Поправку враховано повністю.

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Колеги, мій виступ займе лише 1 хвилину. Я говоритиму щодо своїх поправок. Я хотів би, щоб ми проголосували за цей законопроект, адже він комплексно врегульовує питання щодо

захисту тварин, підвищення відповідальності та відповідних заборон щодо жорстокого поводження і таке інше.

Колеги, таким законопроектом потрібно приділяти більше уваги, тому що ми у законодавстві недопрацьовуємо питання щодо безпосереднього захисту тваринного світу, зокрема захисту тих тварин, які оточують нас. Жорстоке поводження має бути покарано, а також мають вилучати тварини там, де їх погано годують чи вбивають.

Колеги, давайте підтримаємо дану законодавчу ініціативу. Фракція «Батьківщина» підтримуватиме цей законопроект.

ГОЛОВУЮЧИЙ. На голосуванні не наполягаєте? Добре.

Переходимо до голосування законопроекту в цілому.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо імплементації положень деяких міжнародних угод та директив ЄС у сфері охорони тваринного та рослинного світу» ([№ 2351](#)) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

«За» – 285.

Рішення прийнято.

Наступне питання – це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за незаконне видобування корисних копалин» ([№ 3576](#)).

Чи є наполягання на поправках? Ні.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за незаконне видобування корисних копалин» ([№ 3576](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 307.

Рішення прийнято.

Наступне питання – це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо об'єктів підвищеної небезпеки» ([№ 4407](#)). Чи є наполягання на розгляді поправок?

Вельможний. На якій поправці наполягаєте? Одна поправка? Скажіть, будь ласка, номер поправки.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (одномандатний виборчий округ № 112, Луганська область, самовисуванець). Поправка 19.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергію Анатолійовичу, прошу доповісти щодо поправки.

ВЕЛЬМОЖНИЙ С.А. Шановні колеги, це дуже важлива поправка, тому що нормами цього законопроекту вносяться неприпустимі зміни до даної статті, оскільки з-під дії виводяться об'єкти підвищеної безпеки третього класу. Це близько 80 відсотків від всіх об'єктів підвищеної безпеки України. Це не дозволить забезпечити належне виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій та своєчасне оповіщення людей у зонах можливого ураження. Ви лише вслухайтеся у ці цифри. За останні роки загинуло 1893 людини, з них 274 діти, трапилося 816 надзвичайних ситуацій. Необхідно залишити дану статтю в тій редакції, яка зараз є. Усім об'єктам підвищеної небезпеки потрібно надати належне забезпечення виявлення загрози виникнення надзвичайних ситуацій.

Прошу підтримати дану поправку. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

БОНДАРЕНКО О.В. Шановні колеги, у цій поправці йдеться про те, щоб всі об'єкти підвищеної небезпеки (80 відсотків) обладнати заходами оповіщення. Це надмірне навантаження на бізнес. Тому ми не підтримали цю поправку. За тією системою, яка пропонується, лише перша та друга категорія обладнується такою системою оповіщення.

Прошу не підтримувати цієї поправки. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 19 Вельможного. Комітет її не підтримав. Прошу визначитися та голосувати.

«За» – 80.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Чи є наполягання на поправках?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо об'єктів підвищеної небезпеки» ([№ 4407](#)) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 291.

Рішення прийнято.

Закон прийнятий.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до статті 16 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» щодо регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами» ([№ 4259](#)).

Чи є наполягання на поправках? Ні.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до статті 16 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» щодо регулювання господарської діяльності з озоноруйнівними речовинами та фторованими парниковими газами» ([№ 4259](#)) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

«За» – 308.

Рішення прийнято.

Наступне питання порядку денного – проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Фонд державного майна України» та інших законодавчих актів України щодо сприяння залученню інвестицій в процесі приватизації та оренди державного і комунального майна» ([№4572](#)). Пропонується розглянути це питання за скороченою процедурою (*Шум у залі*). Без обговорення?

«За» – 258.

Рішення прийнято.

До слова запрошується народний депутат України Підласа Роксолана Андріївна (*Оплески*).

ПІДЛАСА Р.А., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, дякую за таке привітання. Проте все-таки давайте поговоримо про Фонд державного майна України. Під час ухвалення Державного бюджету України ми поставили Фонду державного майна України чітке завдання: заробити 12 мільярдів гривень від приватизації у 2021 році. Це амбітна ціль, але її можна здійснити, якщо дозволити фонду нормально працювати.

Законопроект № 4572 саме про спрощення процедур приватизації та підвищення привабливості об'єктів. Ми пропонуємо встановити вимогу повного розкриття даних про об'єкт для усіх зацікавлених інвесторів. Лише повна прозорість дозволить сформулювати справедливу ціну на об'єкт. Ми пропонуємо дозволити, за рішенням Кабміну, продавати стандартизовані об'єкти великої приватизації на електронних аукціонах, а не лише офлайн. Водночас ми пропонуємо продовжити дію норми про застосування англійського права ще на три роки. Ми з вами дали старт судовій реформі, але поки вона не завершилася, інвестори повинні відчувати себе захищеними в міжнародному арбітражі. Крім того, після ухвалення законопроекту № 4572 приватизація державних підприємств також

почне наповнювати місцеві бюджети, 10 відсотків від ціни кожного об'єкту отримує саме бюджет громади в якому він розташований.

Я хочу нагадати, що всі гроші від приватизації фінансують дефіцит державного бюджету. Нам постійно говорять про те, що потрібно менше позичати в іноземних кредиторів. Шановні колеги, якщо ми хочемо витягнути країну з боргової ями, дайте Фонду державного майна України нормально працювати. Прошу підтримати законопроект.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **СТЕФАНЧУК Р.О.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слово надається голові підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку Мовчану Олексію Васильовичу.

МОВЧАН О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 150, Полтавська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні народні депутати! Комітет з питань економічного розвитку на своєму засіданні 14 липня 2021 року розглянув поданий групою народних депутатів України законопроект № 4572 й ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України прийняти його за основу, з подальшим доопрацюванням відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Законопроектом, для посилення спроможності Фонду державного майна України, здійснювати покладені на нього функції, викладається у новій редакції Закон України «Про Фонд державного майна України». Для врегулювання окремих питань у сфері приватизації, оренди та управління об'єктами державної власності, вносяться зміни до Господарського кодексу України, Земельного кодексу України, Цивільного кодексу України, Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, Кодексу України з процедур банкрутства, Кодексу законів про працю України. Крім того, законопроектом вносяться зміни до базових економічних законів, загалом до 27 законодавчих актів України.

Основні завдання законопроекту: встановлення структури та організації діяльності Фонду державного майна України, спрямованої на підвищення результативності його функціонування; уточнення окремих положень законодавства з питань приватизації, управління об'єктами державної власності, корпоративного управління, спрямованих на прискорення та спрощення процедур приватизації та підвищення ефективності управління об'єктами державної власності щодо яких прийнято рішення про приватизацію; врегулювання інших питань, пов'язаних з діяльністю органів державної влади і органів місцевого самоврядування у зазначених сферах. Просимо підтримати рішення комітету.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, є необхідність в обговоренні цього законопроекту? (*Шум у залі*). Немає? Давайте запишуться лише ті, хто має бажання обговорити. Колеги, прошу записатися на виступи.

Слово надається Василенко Лесі Володимирівні, фракція політичної партії «Голос».

ВАСИЛЕНКО Л.В. Прошу передати слово Ярославу Железняку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Железняк Ярослав Іванович, фракція політичної партії «Голос».

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Сьогодні Василенко Леся Володимирівна уже виступала. Наші колеги мають нестримне бажання швидко розглянути питання порядку денного, тому я буду лаконічним. Фракція «Голос» підтримує цей законопроект, народні депутати нашої фракції є співавторами цього законопроекту. Ми наполягаємо на тому, що приватизація – це один із шляхів подолання корупції в державних підприємствах. Тому, голосуємо за цей законопроект у першому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається Федині Софії Романівні.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (*загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»*). Прошу передати слово колезі Степану Кубіву.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Степан Іванович Кубів. Будь ласка.

КУБІВ С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (*загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»*). Шановна президіє! Шановні колеги! Потрібно наголосити, що даний законопроект є досить складним і комплексним. Учора на засіданні комітету була дуже глибока дискусія щодо нього. Цей законопроект дуже довго очікував на внесення його на розгляд в сесійний зал. Він містить дуже багато поправок. До законопроекту потрібно внести зміни, допрацювати його з юристами, тому що хороші ідеї можуть мати руйнівний вплив на весь законопроект. Це перше.

Друге. У цьому законопроекті є дуже багато позитивних новацій: визначення статусу фонду, принципів повноважень, структури і організації його діяльності.

Третє. Згідно з законопроектом, створення агенції орієнтується на результат не як Фонду державного майна, а як агенції, яка носитиме фінансово-банківський характер.

Четверте. Щодо діяльності фонду Рахункова палата зазначила таке: з 2018 року по сьогодні була проведена велика і ефективна робота щодо малої приватизації.

Далі. Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради виклало свої зауваження більше ніж на 11 сторінках.

Перше. Фонд не може формулювати і реалізовувати державну політику, оскільки такі повноваження чинним законодавством покладені на міністерство.

Друге. Територіальні органи фонду визначаються як юридичні особи.

Третє. Нечіткий порядок прийняття рішення фонду.

Четверте. Метод заочного голосування правління та багато інших важливих аспектів.

Пропозиції стосовно виключення положень із Закону «Про трубопровідний транспорт», спрямованих на забезпечення надійного та безпечного функціонування, деколи носять особливий ризик.

Якщо між першим і другим читаннями будуть врегульовані зауваження Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради і ті питання, які ми вчора обговорювали, ми підтримаємо даний законопроект у другому читанні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тарас Іванович Батенко. Будь ласка.

Сергій Рудик. Будь ласка.

РУДИК С.Я. Шановні колеги, що вам сказати. І хочеться, і колеться.

Чому хочеться? Тому що вперше за останні, мабуть, навіть не роки, а десятиліття Фонд державного майна України може стати колегіальним органом для прийняття дуже важливих рішень, пов'язаних з приватизацією – це плюс, тому що до цього рішення приймалися практично одноосібно, а зараз планується ввести правління складом з семи осіб. Набагато кращою була практика у парламенті попередніх скакань. Старожили парламенту можуть пригадати роботу Спеціальної контрольної комісії Верховної Ради України з питань приватизації. Це був колегіальний орган, народні депутати від різних політичних сил і фракцій могли сказати: хто – за, хто – проти. Товариство, припустимо, зараз до складу цього правління входить сім осіб, але ми все рівно не розв'язуємо ряду проблем, які віддаємо на відкуп Кабінету Міністрів України. На сьогодні, наприклад, у Господарському кодексі України передбачено, що кошти від продажу нерухомого майна зараховуються до загального фонду Державного бюджету України. Тут усе чітко і зрозуміло. Автори законопроекту пропонують ділити і віддати це на відкуп Фонду державного майна України, але за окремим

рішенням Кабінету Міністрів України. Скажіть, чи не можна до другого читання чорним по білому написати хто приймає рішення, і зняти всі потенційні зловживання, які у зв'язку із цим можуть виникнути.

Наступне питання. Якщо об'єкт продається, виникають проблеми, пов'язані з орендою приміщень, причалів (якщо мова йде про морські порти), які функціонально мають належати цьому приміщенню. Це спрощується. Ви впевнені, що причали забиратимуть для того, щоб виконувати функції морських портів, а не для того, щоб косити «прибрежку» і робити там «развлекаловку», встановлювати готелі і казино. Товариство, я не впевнений. Наша депутатська група розділилася, у нас вільне голосування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Івченко Вадим Євгенович, фракція «Батьківщина».

ІВЧЕНКО В.Є. Фракція «Батьківщина». Да здравствует распродажа країни! Да здравствует распродажа Украины! Так називається законопроект.

Колеги, нормами цього законопроекту ви скасовуєте погодження уряду на відчуження основних фондів державних підприємств НАК «Нафтогазу України», які використовуються в діяльності транспортування магістральних трубопроводів. Це наші газові сховища. Це частина нашої газотранспортної системи. А якщо зміниться кон'юнктура щодо «Північного потоку», що ми робитимемо?

Колеги, ви скасовуєте обмеження на проведення аукціонів щодо продажу об'єктів великої приватизації. Що це означатиме для України і українців? Це означатиме зниження ціни, тому що на аукціонах ціна прозора. Всі це розуміють. А коли не буде аукціонів, відбуватиметься зниження ціни.

Колеги, що ще ви пропонуєте? Ви допускаєте перетворення державних підприємств на «товки». Задля чого? Задля того, щоб не продавати на відкритих аукціонах, а просто-напросто продавати корпоративні права. Це теж зниження ціни і зниження надходження до державного бюджету. Бюджет нічого не отримує від таких продажів корпоративних прав. Ви дозволяєте покупцям об'єктів приватизації, особам, з якими було розірвано договори, мати можливість повторної приватизації. Це що за лобістська норма?

Колеги, ви ініціюєте неконтролюючим органам приватизацію єдиних майнових комплексів і їх частин. Вам говорять про причали. Є майнова портова інфраструктура. Частково можна продавати причали, частково – сховища, частково – іншу промислову інфраструктуру.

Колеги, одумайтеся, цей законопроект не вартий того, щоб ми його приймали.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, чи є бажуючі виступити? Бажуючих немає. Переходимо до голосування. Прошу запросити народних депутатів до сесійного залу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
РАЗУМКОВ Д.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Згідно з частиною першою статті 116 Регламенту Верховної Ради України ставиться на голосування пропозиція про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Фонд державного майна України» та інших законодавчих актів України щодо сприяння залученню інвестицій в процесі приватизації та оренди державного і комунального майна» ([№ 4572](#)) за основу з пропозицією комітету щодо врахування запропонованих уточнень під час підготовки до другого читання.

Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 257.

Рішення прийнято.

Шановні народні депутати, переходимо до наступного питання порядку денного – це проект Закону «Про особливості надання електронних публічних послуг» ([№ 5495](#)).

Дайте декілька хвилин.

Оголошується перерва на 15 хвилин.

Давиде Георгійовичу, прошу підійти.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу запросити народних депутатів до сесійного залу. Переходимо до голосування (*Шум у залі*). Вибачте. Є п'ять поправок.

Білозір, 1 хвилина. Чотири поправки. Після цього ми голосуватимемо одну поправку.

БІЛОЗІР Л.М. Щодо законопроекту № 5495. Колеги, я звісно за *paperless*, але є зауваження *SIGMA*. У цьому законопроекті є юридичні колізії для практики: розуміння публічної послуги, яка охоплює саме адміністративні послуги. Між двома законопроектами існує конкуренція щодо адміністративних послуг, *paperless*, онлайн і офлайн.

Нормою законопроекту пропонується, що якщо законом вимагаються документи та відомості, вони не подаються. Ви таке чули? Один закон скасовує інші закони одним реченням. Хіба так можна?

Далі. Органи влади мають надавати відомості, погоджені за три дні, в іншому разі – «мовчазна згода». А чи прораховані ці ризики? КМУ, по суті, визначатиме винятки законів і режими виконання цих законів.

Звісно, законопроект № 5495 породжує колізії щодо проекту Закону «Про адміністративну процедуру», який ми так і не проголосували в другому читанні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 55. Білозір, 1 хвилина.

Увімкніть мікрофон Білозір.

Прошу запросити народних депутатів до сесійного залу.

БІЛОЗІР Л.М. Друзі, дійсно законопроект містить певні добре обґрунтовані положення, що повторюють формування проекту про адмінпроцедуру – це про те, що адміністративні органи не можуть запитувати у особи документи, які є в розпорядженні органів державної влади. Але тут є проблема «мовчазної згоди», це те, про що ви зараз дискутували. У разі неотримання відповіді від органу, є певні побоювання і проблема, що, враховуючи обмежену технічну спроможність адміністративних органів, інструмент «мовчазної згоди» може бути застосований дуже часто і тим самим приводячи до визнання фактів і документів, яких у них немає.

Уявіть, за три дні орган державної влади має дати відповідь іншому, і каже про те, що якщо документа немає, визнаємо, він є.

Тому, прошу врахувати мою поправку 55, і ви вирішите всі питання, які зараз обговорювали, і ризики, які можуть виникнути з принципу «мовчазної згоди». Там все нормально виписано.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 55. Вона врахована частково, автор наполягає на повному врахуванні.

Готові голосувати? Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 112.

Рішення не прийнято.

Поправка залишається врахованою частково.

Переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про особливості надання електронних публічних послуг» ([№ 5495](#)) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати. Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 238.

Рішення прийнято.

Наступне питання – це проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо спрямування коштів на ремонтно-реставраційні роботи пам’яток культурної спадщини» ([№ 5551-2](#)).

На трибуну запрошується заступник голови Комітету з питань бюджету Гевко Володимир Леонідович.

Чи є наполягання на поправках? (*Шум у залі*). Не кричить. Тоді по таблиці. Поправка 2. Княжицький. Наполягає.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Отже, поправкою пропонується викласти назву законопроекту в такій редакції: «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію ремонтно-реставраційних та консерваційних робіт пам'яток культурної спадщини». Законопроект був про спадщину, а напхали знову «хотелок» про дерибан бюджету. Тепер за цей законопроект голосувати не можна. Зіпсували прекрасну ідею. Ще й мову хотіли знищити цим законопроектом. Прошу поставити мою поправку на голосування і підтримати. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 2. Вона комітетом не підтримана. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 69.

Рішення не прийнято.

Лаба. Не наполягає.

Демченко. Не наполягає.

Поправка 8. Княжицький.

Кицак? Я вас тут не бачу. Добре. Кицак.

Будь ласка, увімкніть мікрофон Кицака.

КИЦАК Б.В., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 63, Житомирська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую, колеги. Нещодавно у нас стартовала програма «Велика реставрація». Згідно вимог, які там прописані, було визначено, що можна включати об'єкти, які є національного значення і державної власності. Однак такої кількості об'єктів на території України є дуже обмежена кількість. Тому даним законопроектом запропоновано виправити цю ситуацію, але не до кінця.

Даною поправкою пропонується встановити дві вимоги. Це те, щоб було розширено коло об'єктів щодо включення архітектурних пам'яток місцевого значення комунальної власності, і закріпити пропорційний принцип розподілу під час формування порядку денного. Таким чином даним законопроектом ми дозволимо включити велику кількість проектів, які можуть бути відреставровані в абсолютно кожній області України. Тоді буде забезпечено і пропорційний розподіл, і велика реставрація.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 8. Комітетом вона не підтримана. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 160.

Рішення не прийнято.

Поправка 9. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Поправкою 9 пропонувалося передбачити субвенцію не лише на пам'ятки комунальної власності, але й на пам'ятки, що не є комунальною власністю, при цьому є пам'ятками національного або місцевого значення. Наприклад, у Львові знаходиться наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка, пам'ятка місцевого значення, яка є власністю університету. Він не може її відреставрувати. Це найстаріша бібліотека в Україні. Мінфін каже, що це неможливо зробити.

Прошу підтримати поправку. Якщо поправка не набере голосів, я піднімаю цю проблему, і прошу Мінфін та наших колег вирішити, що робити з пам'ятками місцевого значення, які не є на місцевих балансах, так як наукова бібліотека у Львові.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 9. Вона комітетом не підтримана. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 91.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 11. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Я прошу дати можливість одразу виступити щодо поправок 11 і 12. Це технічні поправки.

Отже, шановні колеги, ви знаєте, що цей законопроект приймався і ініціювався нашим гуманітарним комітетом. Ми дуже хотіли підтримати питання щодо пам'яток місцевого значення, згадували наукову бібліотеку Львівського національного університету імені Івана Франка, Бучацьку ратушу. У кожному регіоні є такі пам'ятки. У результаті спочатку туди напхали мовних статей, які до предмету цього законопроекту не мають жодного відношення і не можуть голосуватися, а тепер напхали ще й купу іншого фінансування на дороги, на інші причини, які до пам'яток місцевого значення не мають жодного відношення. Я ще розумію поправку колеги Сушка щодо перерозподілу коштів на Держкіно, ми за неї проголосуємо. Це правильно, це в межах компетенції Міністерства культури та інформаційної політики України.

Як можна за цей законопроект голосувати, коли під приводом хорошої мети намагаються дерибанити бюджет.

Закликаю за це не голосувати. На цих поправках не наполягаю.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування спочатку поправку 11. Не наполягаєте на голосуванні? Добре.

Поправка 14. Бужанський.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, я пропоную вам скасувати мовні штрафи для бізнесу, який працює в сфері обслуговування (*Шум у залі*). Приватний бізнес має лише сплачувати податки і більше нічого. Він нікому нічого більше не винен. Я пропоную повернути право на навчання рідною мовою нацменшинам. Це ганебна дискримінація. Продивіться, вони вимагають, щоб кожен перукар, який звернувся до свого клієнта рідною мовою, був оштрафований. Захистіть малий бізнес, захистіть звичайних офіціантів, перукарів від тих, хто спекулює на мові. Я прошу вас захистити сферу обслуговування та підтримати мою поправку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Скільки у вас енергії, вас би в шахту.

Ставлю на голосування поправку 14. Вона комітетом не підтримана. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 42.

Рішення не прийнято.

Поправку не підтримано.

Поправка 17. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановні колеги, у поправках 17 і 26 йдеться про одне й те саме. У Законі «Про Державний бюджет України на 2021 рік» передбачена субвенція на створення центрів культурних послуг. Але закон, який Верховна Рада нещодавно прийняла і ввела таке поняття, набирає чинності лише 14 грудня 2021 року. Очевидно, з урахуванням цього, надання субвенцій місцевим бюджетам на створення центрів культурних послуг, фактично є неможливим. Тому цими поправками пропонується 200 мільйонів, які мали б бути скеровані на центри культурних послуг, перенести на субвенцію для реставрації пам'яток культури.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 17. Комітет її не підтримав. Прошу визначатися та голосувати.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Поправку не враховано.

Наступна поправка 18. Крулько. Не наполягає.

Люшняк. Не наполягає.

Пузійчук. Не наполягає.

Поправка 23. Сушко.

СУШКО П.М., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Шановний пане Голово! Ця поправка стосується переміщення десяти мільйонів гривень в межах з фонду державної підтримки кінематографії до фонду управління та керівництва самого Держкіно. Ця поправка дасть можливість виплатити зарплату, здійснити переїзд Держкіно до іншого місця, бо зараз люди звільняються через великий обсяг роботи.

Подана мною поправка не створює додаткового навантаження на державний бюджет, тому що вона переміщує кошти всередині державної агенції і Держкіно. Прошу вас підтримати цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету.

ГЕВКО В.Л., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 167, Тернопільська область, політична партія «Слуга народу»). Комітет попередньо відхилив цю поправку, але зараз до комітету надійшли додаткові роз'яснення. Поправка насправді є збалансованою, вона може бути підтриманою.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 23. Позицію комітету ви чули. Прошу голосувати.

«За» – 282.

Рішення прийнято.

Поправку враховано.

Наступна поправка. Яценко. Не наполягає.

Княжчицький. Не наполягає.

Забуранна. Не наполягає.

Лаба. Не наполягає.

Пузійчук. Не наполягає.

Більше ніхто не наполягає? Можемо переходити до голосування?

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» щодо спрямування коштів на ремонтно-реставраційні роботи пам'яток культурної спадщини» ([№ 5551-2](#)) в другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу підтримати та проголосувати.

«За» – 263.

Рішення прийнято.

Руслан Олексійович хоче зробити оголошення. Будь ласка.

СТЕФАНЧУК Р.О. Шановні колеги, тут ще є епідемія кнопок, тому що три народні депутати – Богдан Торохтій, Степан Чернявський, Ігор Фріс – просять врахувати їхній голос за законопроект [№ 4572](#).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, позачергове засідання Верховної Ради України оголошую закритим.